

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 1g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39
alin. (1) lit. f) și alin. (3) din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014
cu privire la administratorii autorizați

(încetarea activității administratorului autorizat)

CHIȘINĂU

5 martie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ludmila Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 4 ianuarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 martie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (1) lit. f) și alin. (3) din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați, ridicată de dl Grigore Hanganu, parte în dosarul nr. 3a-462/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău format din doamnele Veronica Negru, Ina Dutca și Ecaterina Palanciuc, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 14 ianuarie 2015, dlui Grigore Hanganu i-a fost eliberată autorizația nr. 6 de administrator autorizat.

4. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buicani, din 25 octombrie 2017 dl Grigore Hanganu a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de articolele 42 alin. (2) și 326 alin. (2) lit. b), c), d) din Codul penal [trafic de influență], fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de amendă. La 9 noiembrie 2017, dl Grigore Hanganu a formulat un apel împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău din 25 octombrie 2017.

5. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2018 a fost admisă cererea de retragere a apelului depusă de către dl avocat Vasile Tașco în interesele dlui Grigore Hanganu și s-a dispus încetarea procedurii de apel. La 25 martie 2021, dl Grigore Hanganu a formulat un recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel.

6. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 30 iunie 2021, recursul ordinar formulat de dl Grigore Hanganu a fost declarat inadmisibil.

7. Prin Ordinul ministrului justiției al Republicii Moldova nr. 98 din 2 septembrie 2021 s-a dispus încetarea activității administratorului autorizat Grigore Hanganu.

8. La 17 septembrie 2021, dl Grigore Hanganu a formulat o acțiune în contencios administrativ împotriva Ministerului Justiției cu privire la anularea Ordinului nr. 98 din 2 septembrie 2021.

9. Prin Hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 17 noiembrie 2022, s-a respins acțiunea în contencios administrativ inițiată de dl Grigore Hanganu împotriva Ministerului Justiției.

10. Dl Grigore Hanganu a contestat cu apel Hotărârea Judecătorei Chișinău din 17 noiembrie 2022.

11. În cadrul examinării cererii de apel, dl Grigore Hanganu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (1) lit. f) și alin. (3) din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați.

12. Prin încheierea din 13 decembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale,

bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați sunt următoarele:

Articolul 39

Încetarea activității administratorului

„(1) Încetarea activității administratorului are la bază următoarele temeuri:

- a) cererea administratorului;
- b) administratorul nu mai întrunește condiția prevăzută la art. 12 lit. a);
- c) autorizarea administratorului s-a făcut în baza unor date neautentice sau documente false;
- d) activitatea administratorului a fost suspendată și reluarea acesteia nu a fost solicitată în termenul stabilit la art. 38 alin. (3).
- e) aplicarea sancțiunii disciplinare prevăzute la art. 36² alin. (1) lit. e);
- f) administratorul a fost condamnat printr-o sentință rămasă irevocabilă pentru o infracțiune săvârșită cu intenție;**
- g) administratorul a pierdut calitatea de membru al Uniunii administratorilor autorizați în condițiile art. 47 alin. (3).

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit. a)–e) și g), încetarea activității administratorului se dispune prin ordinul ministrului justiției în baza deciziei Comisiei de autorizare și disciplină.

(3) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. f), încetarea activității administratorului se dispune prin ordinul ministrului justiției în baza unei sentințe irevocabile a instanței judecătorești.”

Articolul 40

Executarea ordinului privind suspendarea sau încetarea activității administratorului

„(1) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea sau încetarea activității administratorului se publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției și, în aceeași zi, se aduce la cunoștința instanțelor de judecată, a administratorului vizat și a Uniunii administratorilor autorizați, iar în Registrul administratorilor autorizați se face înscrisul corespunzător.

(2) Administratorul este obligat să-și depună autorizația la Ministerul Justiției în termen de 5 zile de la data la care a fost înștiințat privind emiterea ordinului de suspendare sau de încetare a activității.

(3) Toate actele perfectate de administrator din ziua emiterii ordinului de suspendare sau de încetare a activității sale, cu excepția actelor de transmitere a procedurii de insolvență sau de dizolvare, sunt considerate nule.

(4) Administratorul care continuă să-și exercite activitatea în perioada suspendării sale sau după încetarea oficială a activității sale este pasibil de răspundere în condițiile legii.

(5) Ordinul ministrului justiției poate fi contestat în instanța de contencios administrativ fără a fi necesară o procedură prealabilă. Contestarea ordinului ministrului justiției privind suspendarea sau încetarea activității administratorului nu suspendă executarea acestuia.

(6) Încetarea activității administratorului conform art. 39 are ca efect juridic anularea autorizației respective, eliberarea unei alte autorizații pentru activitatea de administrator fiind posibilă doar în condițiile generale stabilite de prezenta lege.

(7) În caz de suspendare sau de încetare a activității sale, administratorul își depune, în termen de 10 zile, sigiliul, legitimația și documentația aferentă activității sale la Consiliul Uniunii administratorilor autorizați.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

15. Autorul excepției susține că norma contestată prevede încetarea activității administratorului care se dispune prin ordinul ministrului justiției pe baza unei sentințe irevocabile a instanței judecătorești, prin care administratorul a fost condamnat pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, chiar dacă antecedentele penale sunt stinse la data emiterii ordinului, iar acest fapt i-ar afecta dreptul la muncă.

16. De asemenea, autorul excepției consideră că legislatorul a interpretat într-un mod extensiv și defavorabil norma contestată, incluzând în conținutul acestui temei de încetare a activității administratorului sentințele în a căror privință sunt stinse antecedentele penale, contrar prevederilor articolelor 110 și 111 din Codul penal al Republicii Moldova. Autorul excepției menționează că antecedentele penale reprezintă un statut juridic al persoanei, care apare din momentul rămânerii definitive a sentinței de condamnare, generând consecințe de drept nefavorabile pentru condamnat până la momentul stingerii antecedentelor penale sau al reabilitării, și se consideră ca neavând antecedente penale persoanele condamnate la o pedeapsă mai blândă decât închisoarea, după executarea pedepsei.

17. Prin urmare, autorul excepției pretinde că prevederile contestate contravin articolelor 7, 16, 43 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați, ține de competența Curții Constituționale.

20. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile articolului 39 alin. (1) lit. f) și alin. (3) din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați. Dispozițiile criticate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

22. Curtea a stabilit în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul că prevederile

contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

23. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul unui apel împotriva Hotărârii Judecătorei Chișinău din 17 noiembrie 2022, prin care a fost respinsă acțiunea în contencios administrativ împotriva Ministerului Justiției cu privire la anularea ordinului ministrului. Având în vedere că ordinul ministrului are la bază prevederile contestate, Curtea admite că instanța de judecată le-ar putea aplica la soluționarea cauzei.

24. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 14 din 7 februarie 2023, § 21; DCC nr. 174 din 7 decembrie 2023, § 20).

25. Curtea reține că autorul excepției a invocat articolele 7 (*Constituția, Legea Supremă*), 16 (*egalitatea*), 43 (*dreptul la muncă și la protecția muncii*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

26. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolul 7 din Constituție comportă un caracter general și reprezintă un imperativ care stă la baza oricăror reglementări. Această normă nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 56 din 19 aprilie 2022, § 25; DCC nr. 97 din 10 august 2023, § 22). De asemenea, referitor la articolele 16 și 54 din Constituție, Curtea a reținut în jurisprudența sa că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 38 din 30 martie 2023, § 21; DCC nr. 136 din 19 octombrie 2023, § 19).

27. În continuare, Curtea observă că autorul a invocat încălcarea articolului 43 din Constituție, care garantează dreptul la muncă și la protecția muncii. Autorul a susținut că dispunerea încetării activității administratorului prin ordinul ministrului justiției pe baza unei sentințe irevocabile a instanței judecătorești, prin care administratorul a fost condamnat pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, chiar dacă la data emiterii ordinului antecedentele penale sunt stinse, îi afectează dreptul la muncă.

28. Cu titlu de principiu, Curtea reiterează că stabilirea unor condiții pentru exercitarea anumitor activități nu poate fi privită din start ca o încălcare a dreptului la muncă sau ca o discriminare în raport cu exercitarea altor activități (a se vedea HCC nr. 5 din 23 aprilie 2013, § 58; DCC nr. 139 din 26 octombrie 2023, § 24). Este necesar ca exercitarea unor funcții importante sub aspectul interesului general al societății să fie reglementată prin lege, inclusiv să fie impuse unele condiții și restricții (a se vedea HCC nr. 6 din 22 martie 2011, § 2).

29. Curtea menționează că administratorul autorizat reprezintă o persoană fizică investită potrivit legii cu atribuții de supraveghere și/sau de administrare în cadrul procedurii succesorală, procedurii de insolvență, procedurii de dizolvare judiciară și în alte cazuri prevăzute de legislație. Profesia de administrator poate fi exercitată doar de persoanele autorizate în condițiile legii și incluse în Registrul administratorilor autorizați. Totodată, activitatea

administratorului se exercită cu respectarea, *inter alia*, a principiilor de legalitate, raționalitate financiară, independență, imparțialitate, onestitate, diligență, obiectivitate, competență și etică profesională (a se vedea articolele 2-4 din Legea nr.161/2014), pentru a asigura respectarea drepturilor și a intereselor legitime ale persoanelor implicate în procedurile în care este desemnat (a se vedea DCC nr. 2 din 16 ianuarie 2020, § 29; DCC nr. 183 din 20 decembrie 2022, § 25).

30. Natura profesională a funcției exercitate îi impune administratorului autorizat un comportament care contribuie la creșterea prestigiului profesiei, prin devotament față de profesia aleasă, prin efortul profesional de îmbunătățire continuă a practicilor profesionale și prin onestitate. Astfel, respectarea de către administratorii autorizați a obligațiilor de etică și deontologie profesională se prezumă a fi atunci când administratorii autorizați se abțin, chiar în afara exercitării profesiei lor, de la orice încălcări ale legilor, regulamentelor și regulilor profesionale și de la orice acțiuni contrare independenței și onoarei sau care sunt susceptibile să aducă știrbirea demnității Uniunii și membrilor săi, ori ar atenta la prestigiul profesiei de administrator autorizat (a se vedea articolul 16 din Codul deontologic al administratorilor autorizați).

31. Curtea observă că pentru a asigura protecția prestigiului activității administratorului autorizat legislatorul a stabilit anumite condiții pentru admiterea în profesie (a se vedea articolele 12-17 din Legea nr. 161/2014), dar și pentru perioada exercitării activității profesionale (a se vedea articolele 28-30 din Legea nr. 161/2014), a căror nerespectare se sancționează potrivit legii.

32. Din analiza sistemică a prevederilor Legii cu privire la administratorii autorizați, Curtea constată că legislatorul a stabilit norme care prevăd că activitatea profesională încetează în cazul în care administratorul autorizat „a fost condamnat printr-o sentință rămasă irevocabilă pentru o infracțiune săvârșită cu intenție” (articolul 39 alin. (1) lit. f)), iar o astfel de încetare „are ca efect juridic anularea autorizației” administratorului (articolul 40 alin. (6)).

33. Din coroborarea acestor norme, rezultă cu certitudine că legislatorul a prevăzut consecințele comiterii de către administratorul autorizat a unei infracțiuni intenționate: încetarea activității administratorului autorizat și anularea autorizației respective. Legislatorul nu leagă efectul sentinței de condamnare de eventuala sancțiune penală aplicată (amendă, închisoare etc.), precum nici de eventuala stingere a antecedentului penal. Din prevederile legale rezultă cert că ministrul justiției este ținut să dispună încetarea activității administratorului și anularea autorizației de administrator dacă sentința a devenit irevocabilă (articolul 39 alin. (3)).

34. Totodată, Curtea observă că dacă după anularea autorizației de administrator persoana în cauză totuși întrunește condițiile pentru a fi admisă în profesia de administrator (articolul 12), legislatorul a stabilit că „eliberarea unei alte autorizații pentru activitatea de administrator fiind posibilă doar în condițiile generale stabilite” de lege (articolul 40 alin. (6)). Respectiv, persoana este ținută să urmeze din nou programul de formare profesională pentru admiterea în profesia de administrator și să promoveze examenul de calificare în profesia de administrator (a se vedea articolul 13 din Legea nr. 161/2014).

35. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (1) lit. f) și alin. (3) din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați, ridicată de dl Grigore Hanganu, parte în dosarul nr. 3a-462/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 5 martie 2024
DCC nr. 9
Dosarul nr. 1g/2024*